

Khu BTTN Ba Mùn

Tên khác

Đảo Ba Mùn, Bái Tử Long

Tỉnh

Quảng Ninh

Tình trạng

Nghị định

Ban quản lý được thành lập

Có

Vĩ độ

20°58' - 21°08' vĩ độ Bắc

Kinh độ

107°34' - 107°38' kinh độ Đông

Vùng địa lý sinh học

06a - Nhiệt đới Nam Trung Hoa

Tình trạng bảo tồn

Khu bảo tồn thiên nhiên Ba Mùn có trong Quyết Định 41/TTg, ngày 24/1/1977 của Thủ tướng Chính phủ, với diện tích 2.000 ha và có tên là Đảo Ba Mùn (Bộ Nông nghiệp & PTNT 1997). Năm 1998, Bộ Nông nghiệp & PTNT đề nghị xây dựng dự án đầu tư cho Ba Mùn theo Quyết định số 1784/KH-QS, ngày 12/6/1998, và đến tháng 11 cùng năm, một dự án đầu tư thành lập khu bảo tồn thiên nhiên Ba Mùn đã được Viện Điều tra Quy hoạch Rừng xây dựng (Anon. 1998). Dự án đầu tư trên đã được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh và Bộ Nông nghiệp & PTNT phê duyệt. Tháng 9/1999 Khu bảo tồn thiên nhiên Ba Mùn chính thức được thành lập. Theo dự án đầu tư, khu bảo tồn thiên nhiên được xác định bao gồm toàn bộ đảo Ba Mùn ở vị trí thủy triều thấp nhất, với diện tích 2.153 ha (Anon. 1998). Khu bảo tồn thiên nhiên Ba Mùn có trong danh sách đề xuất các khu rừng đặc dụng Việt Nam đến năm 2010 (Cục Kiểm Lâm 1998).

Trên cơ sở giá trị của đa dạng sinh học và giá trị tiềm năng về kinh tế, đặc biệt là du lịch sinh thái của đảo Ba Mùn, Ủy ban Nhân dân tỉnh Quảng Ninh đề nghị chuyển hạng Khu bảo tồn thiên nhiên Ba Mùn thành Vườn quốc gia trên

biển. Dự án đầu tư Vườn quốc gia trên biển lấy tên là Bái Tử Long đã được Viện Điều tra Quy hoạch Rừng xây dựng vào tháng 10/1999 và đã được Ủy ban Nhân dân tỉnh Quảng Ninh phê duyệt. Nếu dự án đầu tư được Bộ Nông nghiệp & PTNT thông qua thì Vườn Quốc gia biển Bái Tử Long sẽ được thành lập với diện tích 13.000 ha, bao gồm toàn bộ đảo Ba Mùn, các hòn đảo xung quanh và một phần lớn diện tích mặt biển. Trong khi chuẩn bị thành lập Vườn quốc gia biển, nhiều cuộc khảo sát đã được tiến hành trong khu vực vào tháng 5 và tháng 6 năm 2000 (Vietnam News 2000).

Địa hình và thủy văn

Khu bảo tồn thiên nhiên Ba Mùn nằm trên đảo Ba Mùn thuộc quần đảo Vân Hải trong vịnh Bái Tử Long. Khu bảo tồn nằm trong địa phận của xã Minh Châu, huyện Vân Đồn, tỉnh Quảng Ninh. Đảo Ba Mùn nằm cách thị trấn Cái Rồng (huyện lỵ Vân Đồn) 20 km và cách điểm đất liền gần nhất là 30 km.

Đảo Ba Mùn là một dải đất hẹp chạy theo hướng Bắc Nam với chiều dài 18 km, còn chiều rộng trung bình là 1 km. Đỉnh cao nhất trên đảo là Cái Quýt 307 m so với mực nước biển. Các con suối bắt nguồn từ đường đông trung tâm của đảo chảy về phía đông hoặc phía tây. Hầu hết các

suối này chỉ có nước theo mùa. Một đặc điểm nổi bật về địa chất là trong khi hầu hết các đảo trong quần đảo Vân Hải là núi đá vôi thì đảo Ba Mùn có thành phần đá mẹ là Phiến thạch, đá Cát kết.

Đa dạng sinh học

Khu Bảo tồn Thiên nhiên Ba Mùn có 2.000 ha rừng nhiệt đới thường xanh đất thấp, tuy nhiên hầu hết rừng đã bị tác động bởi khai thác chọn các loài cây gỗ, chỉ còn lại rất ít diện tích rừng chưa bị tác động. Thành phần loài cây gỗ đa dạng, không có họ thực vật ưu thế. Các loài cây gỗ phổ biến thuộc các họ: Vang *Caesalpiniaceae*, Chè *Theaceae*, Dầu *Dipterocarpaceae*, Trâm *Myrtaceae*, Sến *Sapotaceae*. Khu bảo tồn còn có 175 ha rừng ngập mặn phân bố dọc bờ biển phía Tây của đảo. Loài ưu thế trong rừng ngập mặn thường là Tra *Aegiceras corniculata*, và một số loài khác như Vẹt *Bruguiera gymnorhiza*, Trang *Kandelia candel* và Đước *Rhizophora stylosa*. Ngoài ra, trong khu vực còn có một diện tích nhỏ trảng cỏ hình thành từ đất nông nghiệp bỏ hoang với ưu thế thuộc về loài Cỏ tranh *Imperata cylindrica*, Lau *Erianthus arundinacea* và Lách *Saccharum spontaneum*.

Thực vật rừng trên đảo Ba Mùn có thành phần loài phong phú, đến nay đã ghi nhận được 398 loài thực vật bậc cao có mạch thuộc 109 họ. Trong số đó có 4 loài được ghi trong Sách đỏ Việt Nam là Kim giao *Decussocarpus fleuryi*, Giác đế trung hoa *Goniothalamus chinensis*, Ba kích *Morinda officinalis* và Thổ phục linh *Smilax glabra*; 3 loài được ghi trong *Danh lục các loài thực vật bị đe dọa* của IUCN là Kim giao *Decussocarpus fleuryi*, Sao hồng gai *Hopea chinensis* và Lá nón *Licuala tonkinensis*.

Mặc dù đảo Ba Mùn bị cô lập với đất liền, nhưng hệ động vật có xương sống vẫn rất đa dạng. Trước năm 1975, đảo Ba Mùn được biết đến là một hòn đảo có hệ động vật đa dạng và phong phú nhất ở tỉnh Quảng Ninh. Tuy nhiên, sau vài thập kỷ, việc săn bắt và khai thác gỗ trái phép đã làm cho hệ động vật Ba Mùn suy giảm nghiêm trọng (Anon. 1998). Theo tài liệu của dự án đầu tư (Anon. 1998), loài Lợn rừng *Sus scorofa*

và Mang *Muntiacus muntjak* vẫn còn xuất hiện trên đảo, nhưng không thấy xuất hiện các loài thú lớn như Gấu ngựa *Ursus thibetanus*.

Các vấn đề về bảo tồn

Nhìn chung mức độ tác động của con người tới tài nguyên thiên nhiên ở Ba Mùn hiện tại thấp. Hiện nay không có dân cư sống trong khu bảo tồn và mật độ dân số bình quân ở 3 xã vùng đệm (Minh Châu, Quan Lạn và Bản Sen) là 41 người/km², mật độ dân số này thấp so với mật độ dân số toàn quốc là 232 người/km². Khu bảo tồn thiên nhiên nằm xa các trung tâm dân cư, hơn nữa theo người dân đây là hòn đảo thiêng nên ít bị tác động so với các đảo lân cận.

Mối đe dọa lớn nhất đối với đa dạng sinh học ở Ba Mùn hiện nay là săn bắn và khai thác gỗ. Các loại gỗ được khai thác sử dụng trong xây dựng nhà cửa, sản xuất gỗ trụ mỏ cho các mỏ than ở tỉnh Quảng Ninh. Các loài gỗ bị khai thác phổ biến là Lim xanh *Erythrophloeum fordii*, Táo lá nhỏ *Vatica odorata*, Sao hồng gai *Hopea chinensis*, Gội nếp *Aglaia gigantea* và Sến *Madhuca* sp.. Do săn bắt quá mức nên các loài thú lớn đã bị suy giảm nghiêm trọng trong 10 năm gần đây, một số loài có thể đã bị tiêu diệt trong khu bảo tồn. Mặc dù các hoạt động kiểm soát việc săn bắn trái phép đã được tăng cường trong những năm gần đây, nhưng dường như vẫn chưa kiểm soát được tình trạng trên. Kiểm soát chặt chẽ khai thác gỗ và buôn bán động vật hoang dã, đồng thời tiến hành các hoạt động nâng cao nhận thức về bảo tồn thiên nhiên có thể làm giảm phần nào các mối đe dọa trên (Anon. 1998).

Các giá trị khác

Là hòn đảo cuối cùng ở vịnh Bái Tử Long còn rừng tự nhiên nên đảo Ba Mùn có tiềm năng lớn về phát triển du lịch. Việc quản lý có hiệu quả đa dạng sinh học ở Ba Mùn có thể đem lại lợi ích trực tiếp trong công tác bảo tồn và phát triển kinh tế trong khu vực (Anon. 1998).

Các dự án có liên quan

Chưa có thông tin

Tài liệu tham khảo

ADB (1999) Draft coastal and marine protected areas plan. Hanoi: Asian Development Bank.

Anon (1998) [Investment plan for Ba Mun Nature Reserve, Quang Ninh province]. Hanoi: Forest Inventory and Planning Institute. In Vietnamese.

Aueзов, E. M. (1974) North Vietnam: a new place of finding Relict Gull *Larus relictus*. Zoological Journal of U.S.S.R. Academy of Sciences 53(1): 139.

Vietnam News (2000) VN's first 'sea park' on tap near Ha Long bay. Vietnam News 28 October 2000.